

DIVADLO PRACUJÍCÍCH V PROSTORÁCH STARÉHO DIVADLA (1946–1966)

ZALOŽENÍ DIVADLA

Divadlo pracujících ve Zlíně zahajovalo svou první sezonu 1946/47 původní českou hrou Jana Drdy *Hrátky s čertem*. Stalo se prvním podnikovým profesionálním divadlem, protože až do roku 1951 byl jeho provozovatelem národní podnik Baťa (v roce 1949 přejmenovaný na Svit).

Divadlo působilo v sále Komorního kina na Štefánikově třídě č. 107 (dnes Malá scéna Zlín). Provozování divadla naráželo nejen na technické překážky, ale i na ty úřední. Divadelní provozovna totiž neměla po celou dobu fungování souboru ve „starém divadle“ oficiální povolení k hraní profesionálního divadla.

PRVNÍ ROKY

V prvních letech, pod vedením Jindřicha Trouсила, ale zejména později pod vedením Zdeňka Míky a Jiřího Dalíka, razilo divadlo výrazně budovatelský směr, přímo v srdci „monokapitalistické bašty“. Souborem prošlo v počátečním období obrovské množství herců: mezi herecké opory prvních let patřili Jiří Adamíra, Otto Šimánek, Ilja Prachař, Josef Vaculík, Rudolf Kyselý nebo Vítězslav Vejražka, v ženské části souboru se jednalo o Blanku Blahníkovou, Helenu Bendovou, Elišku Velínskou a další.

REPERTOÁR DIVADLA

V duchu naplňování budovatelských ideálů byly dramaturgické plány vystavěny na klasických hrách českých obrozeneckých autorů, aktuálních nových hrách v duchu socialistického realismu, ruských a sovětských titulech a titulech veseloherního typu, hrách k výročím. Ze západní klasiky dominovaly komediální tituly Williama Shakespeara. Nepřehlédnutelnou část repertoáru tvořily také hry pro děti a mládež.

Pro gottwaldovské divadlo byla příznačná intenzivní – a oproti jiným divadlům výraznější – spolupráce s lokálními autory, s nimiž se mnohdy inscenace dotvářely přímo na jevišti. Těmi se v průběhu padesátých let stali Svatopluk Turek (*Botostroj, Rudé pelargonie, Stopami úzkosti*), který kritizoval Baťův způsob podnikání, Ilja Prachař (*Hádají sa o rozumné*), Josef Vaculík (*Zbojnický poklad*), Joža Mikula (*Na přímětické faře*) či František Kožík (*Hejtman Šarovec*).

ČAS PROMĚN V DOBĚ POSTUPNÉHO UVOLŇOVÁNÍ

V roce 1956 se stává ředitelem Alois Lhotský. S uvolněním režimu na konci padesátých let, a zejména v letech šedesátých přichází také proměna repertoáru, která je spojena s příchodem nového režiséra Stanislava Holuba na místo uměleckého šéfa. Ve funkci vystřídal Jiřího Svobodu. Rezonují inscenace v režii Svatopluka Skopala a Karla Pokorného, který se pak v roce 1965 stává také uměleckým šéfem divadla. Divadlo založilo Studio pro mladé herce, začala fungovat Závodní škola práce, v roce 1960 vznikl Klub přátel divadla, který existuje až doposud.

Vedle veseloher a hudebních titulů (*Drak je drak, Limonádový Joe, Jesse Semple se žení*) se v dramaturgii divadla mnohem výrazněji začínají objevovat hry soudobých českých dramatiků (Vítězslav Nezval, Václav Renč, oba Kunderové, František Pavlíček, František Hrubín, Jaroslav Dietl, Oldřich Daněk, Josef Topol, Václav Havel), ale i hry moderních autorů západní provenience, jakými byli Friedrich Dürrenmatt (*Fyzikové, Romulus Veliký, Návštěva staré dámy*) Max Frisch nebo Arthur Miller, z české a světové klasiky pak hry Karla Čapka, W. Shakespeara, G. B. Shawa, N. V. Gogola, Molièra, C. Goldoniho, Lopeho de Vegy a dalších. Jevištní prostor opustil popisnost a údobí těsně před přechodem do nového divadla bylo plné zvýšených nároků na všechny tvůrčí složky. Situace ve starém divadle byla ovšem v posledních letech z hygienických i technických důvodů kritická a v mnohém omezovala i možnosti repertoáru. Volání po novém divadle s novými možnostmi v posledních letech sílilo.

HERECKÉ OPORY DIVADLA

V šedesátých letech divadlo staví na herectví Františka Řeháka, Jana Libíčka, Zdeňka Hradiláka, Václava Beránka, Miroslava Moravce, Stevy Maršálka, Václava Babky, Hynka Kubasty či Otakara Roubínka, který se v pozdějších letech uplatnil také jako dramaturg. V „dámské šatně“ se repertoár opíral o výkony Zory Kolovratové, Vladuny Polanské, Miluše Hradské, Libuše Šdědré, Miluše Dreiseitlové, Dany Klášterecké a dalších.